

Verba docent ...

Jedno přísloví přirovnává vyřčené slovo k vystřelenému šípu – ani jedno nelze vrátit zpět. Některá slova, vyřčená nebo napsaná, se mohou tím, že je vyslovil advokát, dotknout pověsti celého advokátního stavu, ať v pozitivním nebo negativním smyslu. Proto zákon o advokacii ukládá advokátům, aby postupovali tak, aby nesnižovali důstojnost advokátního stavu. Verbální projevy advokáta, které se této povinnosti přičítají, tak mohou být kárným proviněním – do konce roku 2020 však jedině v případech, že by advokát jednal při výkonu advokacie. Až od r. 2021 zákon o advokacii ukládá advokátům, aby „zejména“ při výkonu advokacie postupovali tak, aby nesnižovali důstojnost advokátního stavu – tím se otevřela cesta, aby se za kárné provinění mohlo považovat i takové jednání advokáta, které je sice jeho soukromým projevem, ve svých důsledcích však důstojnost advokátního stavu snižuje.

Nejvyšší správní soud se soukromými (politickými) projevy advokáta zabýval v aktuálním rozsudku ze dne 27. 3. 2024, kdy odmítl, že by kárným proviněním podle právní úpravy platné do konce roku 2020 mohlo být veřejné prokletí tureckého velvyslance pronesené advokátkou před budovou turecké ambasády. Své rozhodnutí odůvodnil právě tím, že se jednalo o politický projev, který nikterak nesouvisel s výkonem advokacie, a sama skutečnost, že advokátka je veřejně známou osobností, nemůže být důvodem k tomu, aby se její projevy považovaly za projevy učiněné při výkonu advokacie. Nejvyšší správní soud však současně zdůraznil, že aktuální právní úprava je odlišná, byť se z odůvodnění dá dovodit, že Česká advokátní komora nemůže zasahovat do výkonu politických práv svých členů.

Advokáti nejen mluví, ale i píší – a to i na sociální síti. Není výjimkou, že na jejich politické projevy, které nijak nesouvisí s výkonem advokacie, reaguje část odpůrců odsudkem advokátního stavu nebo dotazem, proč Česká advokátní komora člověka s takovými či onakými názory ve svých řadách „trpí.“ Pokud jde o projev, který obsahem či formou poškozuje advokátní stav, pak Kontrolní rada dostává podnět k prošetření a případnému zahájení kárného stíhání. Pokud je to však projev, který by většina z nás zhodnotila jako hloupý, vyjadřující diametrálně odlišný názor na závažné události (covid, válka na Ukrajině, manželství pro všechny atd.) než máme my sami, ale jinak se advokacie nedotýkající, jde – slovy NSS – o výkon politických práv daného advokáta. A i pokud by byl daný advokát hlásnou troubou strany, kterou mnozí z nás považují za stranu nedemokratickou, ale jejíž činnost nebyla nikdy pozastavena, nemůže Česká advokátní komora dělat v podstatě nic. Jen když advokát překročí onu pomyslnou mez, přestane být politikem, a např. jako advokát vysvětluje ředitelům škol, že na ně podá trestní oznámení, pokud budou respektovat proticovidová opatření, pak je na místě jeho kárný postih.

Česká advokátní komora je apolitickou organizací a ze své podstaty musí takovou zůstat. Nepřísluší jí, aby posuzovala, zda ten či onen politický názor advokáta je v souladu se zásadami, které vyznávají členové představenstva či kontrolní rady, a dokonce ani to, zda je v souladu s hodnotami, které respektuje většina advokátů. Dost dobře proto nemůže hodnotit obsah politických sdělení, a musí respektovat Listinou zaručenou svobodu projevu a právo každého (advokáta) vyjadřovat své názory slovem, písmem,

tiskem, obrazem nebo jiným způsobem a svobodně rozšiřovat ideje a informace. Tedy i takové názory a ideje, které se nám ostatním hrubě nelíbí. Evelyn Betrice Hall v biografii Přátelé Voltaira charakterizovala jeho přístup ke svobodě názorů známým výrokem: „Nesouhlasím s tím, co říkáte, ale až do smrti budu hájit Vaše právo to říkat.“ Stejně musí postupovat i Česká advokátní komora.

Osobně mi samozřejmě vadí, že obraz advokacie u veřejnosti je ovlivněn výroky kolegů advokátů, kteří na pověst advokátního stavu neberou pražádný ohled, a možná je i těší, že jejich příspěvky mají velký dosah, byť negativní – protože špatná reklama je přece také reklama, že? Nedělám si iluze, že by na ně měl vliv jakýkoli apel ze strany mé nebo ze strany České advokátní komory, nebo že by dokonce své názory opustili (nebo opustili řady advokacie). A chápu i frustraci těch, kterých se tyto výroky osobně dotýkají, z toho, že Česká advokátní komora nezasáhla. Chci jen vysvětlit, že Česká advokátní komora v mnohých případech prostě zasáhnout nemůže. A všem, kteří v řadách advokacie svou denní prací šíří dobré jméno advokátního stavu, chci poděkovat. Kolegyně a kolegové, nezapomeňte – verba docent, exempla trahunt. ☺

JUDr. Monika Novotná,
partner, advokát,
Rödl & Partner, advokáti, s.r.o.,
místopředsdkyně představenstva
České advokátní komory

Rödl & Partner